

Křeče okohybných svalů

Urgentní situace

Máte pohotovost na psychiatrické klinice, která v naléhavých případech také zajišťuje službu pro spádovou oblast. Kolem dvacáté hodiny přichází do ordinace devatenáctiletá učnice v doprovodu své matky. Matka oznamuje, že její dcera je už dva dny ambulantně léčena kvůli první epizodě schizoafektivní poruchy - depresivního typu, slyšení hlasů a bizarním bludům vysoce účinným neuroleptikem flupentixolem (Fluanxolem) v dávkách deset miligramů a antidepresivem escitalopramem (např. Cipralex) v dávkách deset miligramů. U pacientky pozorujete následující symptomy, které se podle matky objevily náhle asi před hodinou a kterými dcera dosud netrpěla: křečovitě vyplazování jazyka, křeč okohybných svalů, tortikolis podobné pohyby.

Na jakou diagnózu máte podezření?

Na základě charakteristického obrazu stanovíte diagnózu neuroleptiky navozené časně dyskineze. Při podání antidepresiv jako escitalopram nebyly podobné vedlejší účinky pozorovány. K časně dyskinezi, která se přechodně objevuje až u 20% pacientů léčených vysoce účinnými neuroleptiky, jako například flupentixol, se řadí následující symptomy: křeče jazyka, hrtanu/hltanu a křeče okohybných svalů (nejčastěji), bezděčné pohyby obličejového svalstva, křečovitě stažení svalstva čelisti (trismus), tortikolis podobné, choreatické, atetoidní, torzní dystonní pohyby svalstva krku a horních končetin. Časná dyskineze se vyskytuje téměř výlučně na počátku léčby (během prvního týdne ošetřování) a významně koreluje s rychlostí zvyšování dávek. Později se objevuje jen tehdy, je-li dávka náhle zvýšena nebo také snížena. V našem případě se časná dyskineze vyvinula pravděpodobně v důsledku opravdu vysoké počáteční dávky flupentixolu. Při pozvolnější změně dávky by zřejmě k těmto nepříjemným vedlejším příznakům nedošlo.

! Časná dyskineze se projevuje téměř výhradně na začátku ošetřování vysoce účinnými neuroleptiky. Vyskytuje se většinou při rychlé změně dávky/dávkování.